

Profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbība ārstniecības personu garīgās aprūpes veikšanā Latvijas Republikā: tiesiskā regulējuma nepilnības un pilnveidošanas virzieni

Laura Šāberte

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Profesionālais veselības aprūpes kapelāns ir ārstniecības atbalsta persona, kuras pienākumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem ietilpst pacientu, viņu tuvinieku, ārstniecības iestāžu personāla, tostarp ārstniecības personu, garīgās aprūpes veikšana. Ar garīgo aprūpi, ko veic profesionālais veselības aprūpes kapelāns, jāsaprot gan morāla atbalsta sniegšana, gan reliģisku darbību veikšana, kas ir saistīta ar cilvēka pamattiesībām uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību.

Veselības aprūpes nozarē pastāv ļoti daudz neatrisinātu jautājumu ārstniecības personas tiesību jomā. Viena no šādām problēmām ir tiesiskā regulējuma nepilnības profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbībai ārstniecības personu garīgās aprūpes veikšanā, kuras autore ir identificējusi praktiska darba pieredzes rezultātā un kuru pētniecībai ir nepieciešams pievērst padziļinātu uzmanību. Pētniecība ārstniecības personas garīgās aprūpes jautājumos līdz šim nav veikta.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir analizēt profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbības tiesiskā regulējuma nepilnības, to ietekmi uz ārstniecības personu garīgās aprūpes veikšanu Latvijas Republikā un sniegt priekšlikumus tiesiskā regulējuma pilnveidošanai.

Pētījumā analizēti nacionālie normatīvie akti, kuri reglamentē profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbību garīgās aprūpes sniegšanā veselības aprūpes nozarē, ārstniecības personu tiesību veselības aprūpes nozarē reglamentējošie normatīvie akti un zinātniskā literatūra medicīnas tiesību nozarē. Darba izstrādē izmantota analītiskā zinātniskās pētniecības metode, kā arī gramatiskā, sistēmiskā, teleoloģiskā un vēsturiskā tiesību normu interpretācijas metode. Secinājumu izdarīšanai un priekšlikumu izvirzīšanai izmantota induktīvā un deduktīvā zinātniskās pētniecības metode.

Rezultāti. Spēkā esošais normatīvais regulējums profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbībai ārstniecības personu garīgās aprūpes veikšanā Latvijas Republikā ir nepilnīgs. Lai gan profesionālā veselības aprūpes kapelāna pienākumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem ietilpst ārstniecības personu garīgās aprūpes veikšana, šobrīd tiesības uz garīgo aprūpi veselības aprūpes procesā tiek paredzētas tikai pacientiem un viņu tuviniekiem. Likumdevējs ir atstājis ārstniecības iestādei pārlietu lielu rīcības brīvību profesionālā veselības aprūpes kapelāna darbības kārtības nodrošināšanai, jo īpaši attiecībā uz ārstniecības personām. Tiesiskais regulējums attiecībā uz ārstniecības iestādēm ir viennozīmīgs tikai tiktāl, ciktāl tām ir jāspēj organizēt darba režīms, lai spētu nodrošināt pacientiem un pacientu tuviniekiem vienādas tiesības saņemt garīgo aprūpi. Tiesību aktos pretrunīgi reglamentēts profesionālā veselības aprūpes kapelāna tiesiskais statuss. Minēto tiesisko nepilnību ietvaros ārstniecības personām garīgās aprūpes saņemšana ir apgrūtināta.

Secinājumi. Ievērojot pētījuma rezultātā konstatētās nepilnības, tiesiskā regulējuma pilnveidošanas virzieniem ir jābūt vēršiem uz:

- 1) ārstniecības personu tiesību saņemt garīgo aprūpi nostiprināšanu tiesību aktos;
- 2) kārtības vai kārtību reglamentējošo kritēriju, kā sniedzama garīgā aprūpe ārstniecības iestādēs ārstniecības personām, izstrādāšanu normatīvajos aktos;
- 3) profesionālā veselības aprūpes kapelāna tiesisko statusu reglamentējošo normatīvo aktu precizēšanu. Par izpētītajiem problēmjaudājumiem nepieciešams veikt turpmākus padziļinātus pētījumus ar nolūku attīstīt ārstniecības personu tiesību aizsardzību Latvijas Republikā saistībā ar šīs profesijas unikalitāti pacientu tiesību kontekstā.